

16.66x35.2	31	עמוד 64	7 ימים	ידיעות אחרונות - 11/12/2009	20618220-1
78					

כוחות בחלום

דוב חובב ממתקים, חרק טורף, צ'יטה שמתחרה במשאית וציפור שנתנה לנשיא את שמו - את כולם תוכלו למצוא בגרסה הישראלית המוקמת בימים אלו למוזיאוני הטבע הגדולים בעולם. מסע מצולם בין החיות שהיו כאן - ונכחדו

עמיר בן-דוד // צילומים: טל שחר

המצויים בסכנת היעלמות וגם כאלה שנעלמו והוחזרו עם קצת עזרה מאחיהם שמעבר לים. בנוסף לאולמות התצוגה הגדולים בשלוש קומותיו של המבנה הגדול, שישתרע על 7,000 מ"ר, יהיו במקום מעבדות וחללים שיוקדשו למחקר ולהמשך השימור. "תנאי התחזוקה הנוכחיים הם אסון ועלולים היו להביא להשמדת האוספים האלה", אומרת ריין. "הדוגמאות שנשמרו כאן יאפשרו להמשיך לחקור ולשמר את המינים כך שגם אם ייעלמו, יישאר לנו שריד. יש מינים שחיו בישראל - כמו צפרדע ממין עגול לשון ושחור גחון - שלא נותר מהם שריד וזכר". המוזיאון יוקם על שטח החניון שמול בית התפוצות, שאותו העניקה עיריית תל-אביב לאוניברסיטה, וכך גם מתאפשר חיבורו לגן הזואולוגי ולגנים הבוטניים. שיתוף פעולה עם משרדי הגנת הסביבה, החקלאות, התיירות, המדע והאוצר, האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה בישראל, יחד עם תרומה נדיבה של מייקל שטיינהרדט וקרן פילנתרופית נוספת - יאפשרו להקים את המוזיאון הזה בתקציב של יותר מ-60 מיליון שקלים.

כדי להבין את התהליכים שעברו על החיות נעזרים החוקרים גם בכתבים של חוקרים שחיו כאן במאה הקודמת. בין אלה מצויים החוקר יש-ראל אהרונ' מתחילת המאה הקודמת, מי שנחשב לזואולוג העברי הראשון, וכתביו של הכומר הקתולי הגרמני ארנסט שמיץ, שאסף חיות ופוחלצים בארץ במאה ה-19. ד"ר יוסי לשם - אורניתולוג (חוקר ציפורים) מאוניברסיטת תל-אביב והחברה להגנת הטבע - הוא זה שאסף את כתביו לספר שעתיד להתפרסם. לפניכם כמה מהחיות שנעלמו מהנוף הישראלי ויוצגו לצד אחרות כמוזיאון.

במרתפים טחובים, באולמות מצחינים מנפטלין, בחדרים צפופים - מוחזקים כבר עשרות שנים אוצרות הטבע של ישראל. בעלי חיים שפעם התרוצצו כאן, ציפורים שחגו בשמיים, זוחלים, דגים, חרקים, רכיכות ואפילו ערוויות להתפתחות האדם. כולם נאספו לאט ובקפדנות על ידי חוקרי אוניברסיטת תל-אביב, אבל בניגוד למקובל בעולם רק מעטים ומקור רבים זכו להציץ בהם. כל זה עומד להשתנות כשיוקם בשנים הקרובות בעזרת "משכן אוספי הטבע", הוא המוזיאון לטבע בארץ ישראל. "הקים שלנו בעולם תלוי במערכת האקולוגית שנוגיה כמארג", מסבירה פרופ' תמר ריין מהמחלקה לזואולוגיה, שמרכות את הפעילות להקמת משכן אוספי הטבע. "כשמין נכחד, העולם נהיה עני יותר. ערכם של המינים הללו, חי וצומח גם יחד, גדול מהתל"ג העולמי. 75 אחוז מהתריר פות נוגדות הסרטן שפותחו בעולם ב-25 השנים האחרונות, וכשליש מהתרופות שפותחו אי פעם, מבוססות בצורה כזו או אחרת על טבע. לכן כל מי שנוכח, מגדול עד קטן, עלול להקטין את הסיכוי למצוא את התרופה הבאה, ואנחנו בתהליך של הידרדרות מתמדת".

בעולם מוכרים כיום כ-1.75 מיליון מיני חי וצומח, שהם חלק קטן מ-10'30 מיליון המינים שהיו קיימים בעולם, לפי ההערכות. לאורך השנים נאספו - על ידי חוקרים ואספנים פרטיים - כארבעה מיליון פריטים המתעדים את ההיסטוריה של הטבע בישראל ובאזור במאה השנים האחרונות. המוזיאון החדש יאפשר לציבור הרחב הצצה אל מה שנאסף: פוחלצים, עורות, שלדים וערוויות אחרות ממה שהיה כאן ונעלם, מינים

26.87x32.86	32	64	עמוד	7 ימים	11/12/2009	20618227-8
78						

תחרות ריצה נגד משאית ברדלס (צ'יטה)

ת הברדלס האחרון ראו בישראל ב-1959, מצפון לקיבוץ יטבתה שבי ערבה. החיה המרהימה והמהירה הזו, שמגיעה למהירות ריצה של 80 קמ"ש ולפרקי זמן קצרים אף ליותר מ-110 קמ"ש – התחרתה עם משאית שנסעה בכביש הערבה. באנציקלופדיה לחי ולצומח של ארץ ישראל מסופר ש"הוא רץ במשך דקות אחדות לפני משאית שנסעה במהירות 80 קמ"ש. בסיבוב הכביש המשיך הברדלס לרוץ ישר, קדימה, אחר כך עצר והתבונן במשאית שעוברת על פניו". יש גם מי שטוען שכשבוועיים לאחר מכן הבחינו בו שוב באתו אזור, כשהוא מתחרה בג'יפ, אבל מאז אותו חודש דצמבר, קצת לפני שהחלו שנות ה-60 – איש לא זכה לראות צ'יטות בישראל.

הברדלסים, שבינם לבין קרוביהם הנמרים אפשר להבחין בעיקר על פי מבנה הגוף והכתמים, שוטטו בעבר הרחוק לא רק בנגב ובערבה, אלא גם בגליל ובבקעת הירדן. מכתביו של החוקר הנודע טריסטרם, ששוטט בארץ במאה ה-19, עולה שכבר אז היה "הברדלס נדיר, אחרים עדיין חיים בסביבות התבור ובגבעות הגליל. בגלעד הוא שכח יותר". ואכן, סיפורי מטיילים מאותה תקופה מלמדים שברדלסים הטילו את חיתתם על כמה מהם כשטיילו לאורך הירדן. בשנות ה-30 של המאה ה-20 עוד קבע הזואולוג ישראל אהרוני, ש"הברדלס נעשה נדיר ביותר בארץ ישראל. אף על פי כן הוא בהחלט מצוי במישורי הדרום".

כמו טורפים גדולים אחרים, גם הם הוכחדו כעקבות בשל המחסור במזון, ציד פראי ולכידת גוריהם בידי חוקרים ואספנים נלהבים. באוסף האב שמיץ שיוצג כמו זיאון החדש ישנו פוחלץ ששמיץ עצמו צד בירדן בשנת 1910.

25.85x33.03	33	עמוד 64	ימים 7	ידיעות אחרונות -	11/12/2009	20618232-4
78						

כוחות בחום

איך זה שדג אחד לבד לבנון החולה

במדינה קטנה כמו שלנו, שגור בלת בכמה ארצות, קשה למצוא הרבה מיני בעלי חיים שייחודיים רק לנו. לכן היעדר למותו של לבנון החולה – דג שהיה קיים רק בימת החולה שאותה ייבשו החלוצים – היא לא רק אסון מקומי, אלא טרגדיה לקיומו של המין כולו. לבנון החולה היה דג לא קטן, כזה שכל דייג היה שמח לדוג. בניגוד לדגים אחרים ממשפחתו, שניזונים בעיקר מאצות ומסרטני נים קטנים, הוא פיתח גם תאווה רבה לפיצוח צרפות וחלונות. בתהליך האבולוציוני שעבר התחלפו שיניו החרות בלוע למשטחים קשיים, שבאמצעותו היה נובר באדמת החולה (שברובה לא הייתה באמת ביצה) ומפצח לו ארוחה.

הזואולוג הימי ד"ר מנחם גורן, שהיה הראשון שזיהה אותו כמין חדש למדע, מספר שכשיובשה החולה הצליחו הלבנונים לשדוד וליהנות ממימי השמורה שנותרה במקום. "אחרי הייבוש שרדה אוכלוסייה קטנה בשימורה, עד שמצבה התדרדר. הכעיה העיקרית הייתה השאיבה של מעיינות נחל עינו, שהיו מקור המים המרכזי של השמורה. כשהגחל התייבש, הגיעו לשמורה רק מים עתירים בחומרי דשן. איכות המים שירדה כבת אחת חשפה גם את משטחי האבן, וללבנונים לא היה איפה להטיל ביצים. הם נעלמו כבת אחת", אומר ד"ר גורן. ההכחדה של הלבנונים, יחד עם מינים אחרים שהיו בחולה, ממחישה את ההשפעה ההרסנית שיכולה להיות לאדם על עולם החי.

ד"ר גורן היה זה שאסף את הפרטים האחרונים של הלבנון משמורת החולה. "כשאספתי אותם, לא ידעתי שאלה יהיו האחרונים. בזמן שהוא חי, להקותיו מנו מאות ואפילו אלפי דגים, ולא היה קשה ללכוד כמה לצורכי דגימה. כשהוא נכחד, הוא פשוט נעלם במכה אחת, אבל יש לנו כמה פרטים באוסף".

היום, כשמצב השמורה שוב טוב יותר, כוחנים אפשרות להחזיר אליה כמה מהמינים שהיו בה ושרדו במקומות אחרים, אבל את לבנון החולה כבר לא ניתן יהיה להשיב.

כל הביצים בסל אחד שפיריות באגם החולה

החרקים ד"ר אמנון פרידברג. "הכחדתן בארץ התרחשה כנראה מפגיעה במקורות המים הטבעיים שעליהם הן הסתמכו. זה קרה בשנות ה-50, כשהחלו לה נפגעה, לאחר שבישראל החלו ללכוד מעיינות שפיריות מטילות ביצים במים או לידם. ללא מים, הזחלים שבוקעים מהביצים לא יכולים להתפתח ולעבור לשלב היבשתי", אומר פרידברג. השפיריות מתחילות את חייהן במים כזחל טורף, וזו כנראה גם הסיבה שידוע על לפחות שני מינים של שפיריות שנכחדו מארצנו עם ייבוש ימת החור, לה, כמו מינים אחרים של בעלי חיים. לא הרבה ידוע על המינים האלה, והם אפילו לא זכו לשם עברי. *Rhyothemis Semihyalina Syriaca* הייתה שפירית שאורכה הגיע לשלושה ס"מ והיא נראתה לאחרונה ב-1950. מהתיאורים המועטים שנותרו לגביה ידוע שהיה לה כתם שחור גדול בכסיס הכנף האחורית, שהשתרע על כשליש מהכנף. החוקרים התפעלו מכך וגם מדרכה לחולל במעין ריקור, ברומה למה שעושים פרפרים במהלך החיזור. ה-*Urothemis Edwardsi Hulae* הייתה מעט גדולה יותר ואורכה הגיע לכ-4.5 ס"מ.

ובנו כלל לא נבחין בין שפירית לשפירית ורוב הסיכויים שכשנראה אחת, נתענג לרגע על הדרך שבה היא מניפנת בכנפיה ולא נייחס לה חשיבות רבה. אבל כמו הנמר בסוואנה ולווייתן האורקה בים, השפירית היא טורף העל של החרקים. תשאלו את הרבורים, הזנבים ואפילו הרגיגונים שהיא מחסלת. בישראל חיים כ-50 מינים של שפיריות, והיא נחשבת לאחד היצורים הקדומים ביותר שהיו ועדיין חיים בעולם. חוקרים מצאו מאובנים שמעידים על כך שאבותיהן הקדומים חיו לפני מאות אלפי שנים. אז הסתובבו בעולם חרקים שמוטת כנפיהם הגיעה לכ-60 ס"מ, כמו שני סרגלי חשבון רגילים. למעשה, זחלי השפיריות הם ש"המציאו" את מנוע הסילון הרבה לפני שהאדם חשב עליו: כרי לנוע במים הם שואבים מים לתוך המעי ופולטים אותם חזרה בסיי לון מהיר שדוחף אותם קדימה. "השפיריות לא מועילות או מזיקות במיוחד לאדם, אבל כמו טורפים אחרים בטבע, יש להן חשיבות גדולה ביצירת האיזון בטבע", מסביר חוקר

המפלצת מנחל זרקה תנין היאור

מכתביו של שמיץ עולה כי תושבי היאור ירו לא פעם בתנינים, אכלו את בשרם יאף חמסו את ביציהם. "באותה עת בא איש מאום אל-פאחם בד" רומו של הכרמל, והביא כמה ביצי תנינים, אף הן מנחל זרקה. הן לא היו חלקות, אלא נראו כמו אבינים, והכילו חומר צהוב. דביק", סיפרה אחת מעדות הראייה לשמיץ. התנינים ששחו בנחל תנינים הם תניני היאור, היה מרשימה ועוצמתית שאורכה יכול להגיע לחמישה מטרים (נצפו גם כאלה שהגיעו לשבעה מטרים) ולימשקל של טונה עד טונה וחצי. מזונם הורכב מכל מה שיכלו למצוא במים: דגים, סרטנים, רכיכות, וגם מיונקים קטנים וגדולים שהגיעו לנחל בזמן הלא נכון. התנין שבאוסף הוא מ-1910 והוא האחרון שניצוד בנחל תנינים.

שבועות האחרונים התגלו באזור צא"ל ונחל הבשור כמה תנינים שברחו מחוות גידול בדרום, אבל במוזיאון נתן יהיה לראות את הפוחלץ של התנין האחרון שחי כאן בטבע. "זה נשמע לא יאמן שיש בפלטינה אזור, יובל של נחל זרקה (נחל תנינים - ע"ב) בין יפו לחיפה, שבו חיים תנינים, שבמצרים כבר נכחדו, ושיש לעלות עד למקורות הנילוס כדי לראותם בטבע!" כתב ארנסט שמיץ בתדהמה ב-1921. חיית הטרף הזו, שנראית כמו שריר לתקופת הדינוזאורים, נפלה אף היא קורבן לאופנת הציד שהייתה כה פופולרית ומקובלת אז. כמו בעלי חיים אחרים שמוצגים כיום רק כפוחלצים, גם התנינים היו טרף לפחד מפני תקיפה ולרצון להוכיח גבורה.

הטל צל ענק עזניית הנגב

העזנייה, הדורס הגדול ביותר שחי בארץ, היא עוף דורס אפריקאי במקור, שמקורו בדרום הסהרה. בישראל חי תת-מין שלאורך שנים רבות, היו כולם משוכנעים שהוא ייחודי לישראל, עד שהתגלו פרטים נוספים. תנאי המיחיה שלהם זקוקות העזניות ונפוי הסוואנה המוערפים עליהן הפכו את הערבה לגבול התפוצה הצפוני של המין הזה בכל העולם, וכשהחלו להבחין בה בארץ, בשנות ה-40 של המאה הקודמת, התכבד שהמרחק הגדול מקרובי המשפחה שבסהרה עשה את שלו והתפתח כאן תת-מין שונה במעט. "בין העופות הדורסים הגדולים הייתה היי-רכיה, והעזנייה עמדה בראשה", מסביר ד"ר יוסי לשם. "עם המקור החזק שלה היא קרעה את העור של בעלי החיים ואלה את הבשר. אז הגיעו הנשר, הרחם והפרס, שכל אחד לקח את חלקו כשלה בהתאם למבנה שלו". העזנייה, מלשון עוז, זכתה לשמה בגלל המקור המאסיבי שלה, ולמרות שאהבה לג' בור בפגרים, לא נחלה גם בבעלי חיים קטנים אחרים כשהייתה רענה. עם זאת, גודלה איפשר לה להתגבר על מתחרים, כך שיכלה להתנזר ממזבלות וממקומות מפוקפקים אחרים כחיפושיה אחרי מזון. העדות הראשונה להימצאותה של עזניית הנגב בארץ היא מ-1938, אז ניצורה עזניית נגב צעירה במדבר יהודה. ב-1946 נתפסה עזנייה נוספת, ואז החלו להתייחס אליה כאל מין מקומי. לשם, שהחל את הרוקטורט שלו בעיסוק בעזניות, אומר שבראשית המאה ה-20 היו בארץ כמויות גדולות של עזניות שחיו בעיקר לאורך הערבה ובאזור הר הנגב. "המשבר הראשון היה אחרי מלחמת העו"ל הראשונה. לאזור נכנסו כלי נשק רבים והחבר'ה המקומיים היו יורים ללא הבחנה. הם חיסלו איילים, ראמים ויעלים, ולעזיות פות הדורסים היה פחות ופחות מה לאכול. בהמשך היו גם חיילי הסיוור הבדואים, שהיו שוככים על הגב ומתאמנים בירי, מעין מט"ח וחד עם המחסור במזון, קווי החשמל הגבוהים וטיסות המטוסים שנעשו שכוחות, החלו העזניות להיכחד.

אם בשנות ה-50 העריך פרופ' היינריך מני דלטון שבנגב ובערבה קיימת אוכלוסייה של 30-25 זוגות, כשלהם התחיל את הרוקטורט שלו ב-1979, כבר נשארו חמישה זוגות בלבד. "נאלצתי להחליף נושא כי הן נכחדו לי מתחת לירידיים. זה היה דורס ענקי. כשהוא עבר מעל לידך הוא עשה צל רחב יריים, מחזה שאי-אפשר לתאר במילים. שנה אחר כך כבר היה רק זוג אחד ואחרי זה גם הוא נעלם", אומר לשם. עזניית הנגב האחרונה נראתה בישראל ב-1989 ומאז נכחד המין הזה לחלוטין מישראל. "לפני 20 שנה גילו ואדי בערב הסעודית שיש בו כ-120 זוגות של אותו תת-מין בדיוק. במשך שנים פחדנו שהמין הזה נעלם מהעולם, אבל מתברר שעוד יש כאלה. אולי כשיהיה שלום אפשר יהיה להשיב אותו גם לארץ". באוסף יש פוחלץ של עזנייה מאוסף האב שמיץ משנת 1911. היא נלכדה סמוך לנגב מוסא על ידי ברואים שהסתדרו בכור שהפרו במיוחד, שבו הניחו פגר, ומיהרו לאחוז ברגליה כשבאה לסעוד.

החיה שהגיעה לקינוח דוב סורי

עשת וקם. בינתיים הגיע גם צייד ערבי שירה עוד שלוש יריות והשלל הנכסף נפל ארצה. הייתה זו דוכה מגולת בצבע חום כהה, שמידתה מחוט מיה ועד קצה זנבה הקצר 1.40 מ'. זהו תימן של הרוב החום הסורי... גם אם הרובה שניצורה איננה בדיוק האחרונה מסוגה בגבולה הצפוני של פלסטין, יש בכל זאת מקום לחשוש שמין זה עלול להיכחד לגמרי בזמן קצר, בגלל הביקורים ההולכים וגומים תכופים גם בפניה הנידחת ביותר של הרים אלו.

בארץ היו הרובים נפוצים באזורים רבים בצפון, וישנו עדויות על מפגשים עם רובים באזור הכנרת, בחורש ים תיכוני בגליל ואף בבקעת הירדן. כריתת החורש וספורט הצייד רחקו את הרוב החום וצימצמו את תפוצתו, עד להכחדתו המוחלטת בישראל. הרוב החום האחרון שעליו ידוע נורה בשנת 1917 בכפר מג'דל'שמס שבחרמון. באוסף מצוינות גולגולות הרובים של אהרונ'י, יש בו גם שלד של דוב סורי שמת בספארי לפני כ-15 שנים.

בעיקר כחורף, כשהחרמון הגדול עוטה את מעיל השלג הרחב שלו, נצפה הרוב כמעט מדי שנה, שהרי אז מתבלטת בבירור פריחתו החומה-שחורה על הרקע הלבן. צייד גרמני תושב טבריה עקב כאן בספטמבר שעבר אחרי רוב אחד והרגו" כותב שמיץ ב-1912. "בן ארצנו העפיל אל החרמון הגדול מהבניאס עם מרדף ערבי. לאחר רך מפרכת הגיעו לכפר הקרוב צוני הגבוה במתלול החרמון... האגסים הגדלים שם יקרים במיוחד, והרוב, שידוע כחובב רברי מתיקה, עורך כאן מפעם לפעם ביקורים לא קרואים לקינוח סעודה. לפתע פתאום, במקום בלתי צפוי לחלוטין, בטווח ירייה, נתגלה לעיני הציידים רוב זקן נהדר ולידו פרט צעיר יותר... (כשפגשו בהם שוב - ע"כ) לא התמהמהו. תוך רגע כיוונו את הרובה. נשמעה ירייה והחיה אכן התמוטטה. עוד לא צעד בן ארצנו כמה צעדים, והנה התרומם הרוב והחל מתרחק במהירות. עוד ירייה, והרוב נפגע ונפל שוב, אך גם הפעם הת-

חיית המחמד של הנשיא הציפור הדורסת פרס

בשנות ה-40 של המאה הקודמת, בימי המנדט הבריטי, יצאה משלחת ביטחוניית "לרגל את הארץ". למשלחת, שבראשה עמד שמעון פרסקי, צורף גם חוקר הטבע היינריך מנדלסון כדי להסוות את מטרתה האמיתית. באותו סיוור, סיפר אחר כך פרופ' מנדלסון למכריו, הבחין לפתע פרסקי בעוף רורס מרשים ושאל את מנדלסון במה מדובר. "זה פרס", השיב לו מנדלסון, וכך נבחר לנשיא הנוכחי שלנו שמו המעוברת.

הפרס הוא אחד הדורסים הגדולים והמרשימים שהיו בישראל. הוא אמנם נמנה עם אוכלי הפגרים, אך אין הוא כוחל גם במי שעריין חי. חוקרים הבחינו בו כשהוא מכה בכנפיו ציפורים קטנות כמו יונים, לוכד בטפרי ארנבות, שפנים ואפילו גרי צעיר. בשנות ה-70 הבחינו חוקרים בפרס שמטיל אל הארץ מגובה רב צב, שאותו תפס פעם אחר פעם עד ששריונו נבקע.

"הפרס אוהב את העצמות עצמן. עיקר התזונה שלו היא ממוח העצם", מסביר ר"ר לשם. "כדי להגיע לאותו מעדן, הוא מחכה עד ששאר העופות הדורסים יסיימו את הארוחה, ואז לוקח את העצמות ומנפץ אותן מהגובה על הקרקע. הוא יכול לראות צמוד למצוקים כדי לאתר עצמות ולעלות לגובה עצום במהירות, ממש לזנק לשמיים על זרמי האוויר החמים כאילו היה אף-15".

הפרסים קיננו כאן כנראה אלפי שנים, ובאחד מקניי הפריסים במדבר יהודה נמצאה עדות מרשימה לקנאים שחיו באזור והתבצרו בו בימי המדבר בדומאים. מכתביו של טריסטרום, חוקר ארצות שנודע כשתר את האזור במאה ה-19, עולה שבתקופתו ניתן היה לפגוש בפרסים במרבית האזורים ההרריים בישראל, מהגליל, דרך מדבר יהודה והנגב ועד לאילת. בשנות ה-70 של המאה הקודמת כבר נפגעה קשות האוכלוסייה כתוצאה מצמצום אזורי המחיה, ציד והרעלות. הפרס האחרון קינן באזור נחל צאלים בשנות ה-80 ונראה לאחרונה ב-1982. באוסף יש כמה פוחלצים של פרסים.

קרוב סכינים נמר הגליל ונמר המדבר

הנמר אמנם עוד לא נכחד לגמרי מארצנו, כנגב ובערבה עוד משורטטים נמרים בודדים, אבל דרכם להכחדה נראית כמעט ודאית. מעטים יודעים שבארץ חיו פרטים רבים של שני תתי-מינים של הנמר: נמר הגליל שחי בצפון ונכחד לחלוטין, ונמר המדבר המצוי, כאמור, על סף הכחדה.

נמרי הגליל התקיימו לפי ההערכות בעיקר מחזירי בר, אבל גם מבעלי חיים קטנים יותר, והאחרון שבהם נורה בנחל בצת ב-1965. בנחל היו אז מים רבים, וכיוון שהיה מקום טוב לנמר לחפש אחד מזונו, היה גם מי שארב לו והרג אותו. נמרי המדבר, שלפני כ-30 שנה עוד חיו כמה עשרות מהם בארץ, התענגו לאורך שנים על יעלים ושפנים במדבר יהודה. עם השנים החלו לגלות גם את חיות המשק בקיבוצים, ולאורך השנים תועדו בעירגדי ובשרה-בוקר מפגשים רבים עם נמרים בריאים יותר ופחות.

האב שמיץ יודע לספר גם על נמר שהתנפל בתחילת המאה ה-20 על רועה פלסטיני, שניסה להרוג אותו כדי להגן על כבשיו. "זה היה בסביבות עשר בבוקר, כאשר הוא ראה חיית טרף מתגנבת על גבעה בין סלעים וסכר שחיים. הוא חשב שזה צבוע, אבל כאשר התקרבה החיה יותר ויותר לעדר, הוא טען את הרובה וירה... כאשר ירה פעם שנייה, הקים הנמר זעקה מחרידה והת-

נפל על היורה, שבפחד רב רץ לקראת אביו... אז התנפל הנמר לכל אורכו על האב... מתקיף הנמר את פרצופו של המסכן, קורע את השפה התחתונה לשלוש רצועות מצלצלות וחושף לו את כל הלחי חיים וקורע ונושך לחתיכות את ידיו ובעיקר את רגליו. זעקות הכאב של האב גורמות לכן לשכוח את כל הסכנות ועם אקרה התופי הוא מתקרב אל החיה המשתוללת ויורה בה שלוש פעמים מקרוב, שולף את סכיני ורוחף אותה אל תוך הלוע של הנמר שנפגע למוות, אך עריין שואג בקול רם ומבתק לו את לועו לצד אחד לגמדי", סיפר האב שמיץ על עור הנמר שמצא את דרכו אליו.

לפרסום גדול זכו הנמרים במדבר יהודה בזכות הפרויקט (שנחשב כיום שנוי במחלוקת) שהוביל הואולוג גיורא אלני, למשדרם ולמעקב אחריהם. במוזיאון יוצגו עורות של כמה מנמרי הגליל והמדבר שניצודו לאורך השנים, ופוחלץ של נמר שניצוד באזור בית-חרון ב-1910.